

Ευαγγελία Γ. Αραβανή, Η αρχαία ελληνική λογοτεχνία στην εκπαίδευση σήμερα: Σύγχρονες εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις στη δραματική ποίηση, εκδ. Διάδραση, Αθήνα 2014, σελ. 400.

Η μονογραφία της Ευαγγελίας Γ. Αραβανή, φιλολόγου που διδάσκει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αναφέρεται στη διδακτική του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών και αποτελεί συμβολή στον τομέα των κλασικών σπουδών. Επιχειρεί να ανοίξει το δρόμο για προβληματισμούς σε δύο άξονες: σε ένα πρώτο επίπεδο, *προς τι η διδασκαλία της δραματικής ποίησης* στη σύγχρονη εποχή και σε ένα δεύτερο επίπεδο, *πώς αυτή η διδασκαλία* εντάσσεται στη σύγχρονη εκπαίδευση. Πρόκειται για μια πρωτότυπη, διεπιστημονική και διαφωτιστική προσέγγιση του θέματος, καθώς συσχετίζει τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας με τη νέα ελληνική λογοτεχνία και με τη συνδρομή των νέων τεχνολογιών προς αυτή την κατεύθυνση.

Η κεντρική θέση αυτού του βιβλίου βρίσκεται στην εκτίμηση ότι, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και της τεχνοκρατίας, η διδασκαλία της δραματικής ποίησης καθίσταται εξαιρετικά αναγκαία. Η άποψη που διαπερνά το βιβλίο στοχεύει στο να λειτουργήσει ως κινητήριος μοχλός για να δημιουργήσει διδακτικούς προβληματισμούς και παιδαγωγικούς επαναπροσδιορισμούς, καθώς και να χρησιμεύσει ως αφορμή για την υιοθέτηση νεωτερικών μεθόδων και πρακτικών, που να έχουν αντιστοιχία με τις απαιτήσεις της σύγχρονης μεταβαλλόμενης και κυριαρχούμενης από τις νέες τεχνολογίες εποχής.

Πολλά και γνωστά είναι τα προβλήματα που σχετίζονται με τον τρόπο διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς είτε αυτός παραμένει γλωσσοκεντρικός, με αποτέλεσμα να παραμερίζονται ουσιαστικές παράμετροι του αρχαίου κόσμου, της αρχαίας σκέψης, του αρχαίου πολιτισμού γενικότερα, είτε περιορίζεται στη μονοδιάστατη διδακτική προσέγγιση του αρχαίου δράματος, με σημείο αναφοράς, κατά κύριο λόγο, την κειμενοκεντρική προσέγγιση, η οποία το αντιμετωπίζει μόνο ως λογοτεχνικό κείμενο και δεν αναδεικνύει τη θεατρική του διάσταση, είτε χάνεται μέσα στο αντιπαιδαγωγικό κλίμα των Πανελληνίων Εξετάσεων.

Η παρούσα μελέτη, λοιπόν, αποσκοπεί με ερευνητικό και επεξηγηματικό τρόπο στο να συνεισφέρει: α) στη διαμόρφωση μιας πιο ολοκληρωμένης θεώρησης για τη διδακτική του αρχαίου δράματος, μέσα από προτεινόμενες σύγχρονες εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις από εκείνους που διδάσκουν στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και

β) στη διεύρυνση του θεωρητικού, μεθοδολογικού και διδακτικού πλαισίου, μέσα από τη σύνδεση και την οργανική ένταξη των νέων τεχνολογιών στον κορμό των κλασσικών σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Για να επιτύχει το στόχο αυτό η συγγραφέας του βιβλίου εντάσσει την προβληματική της διδασκαλίας του μαθήματος της δραματικής ποίησης μέσα στον ευρύτερο προβληματισμό σχετικά με το επιστημονικό πεδίο της διδακτικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας και επικεντρώνεται σε δύο άξονες: α) τις αναζητήσεις της διδακτικής του μαθήματος στο πλαίσιο των νέων επιστημολογικών της οριοθετήσεων και τις νέες θεωρητικές αντιλήψεις για τον προσδιορισμό της γνώσης και τους τρόπους οικοδόμησής της και β) τις νέες διδακτικές πρακτικές που συνάδουν με τον εκσυγχρονισμό της φυσιγνωμίας του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών και την ενσωμάτωση- αξιοποίηση σ' αυτό των νέων τεχνολογιών.

Μ' αυτό το πνεύμα, η συγγραφέας στην εισαγωγή του βιβλίου της παρέχει με συνοπτικό τρόπο γραμματολογικές πληροφορίες για το μάθημα της δραματικής ποίησης. Ακολουθεί το πρώτο μέρος του βιβλίου, το οποίο επικεντρώνεται στη διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος και εστιάζει στην ανάδειξη των θεωρητικών προσεγγίσεων και μεθοδολογικών κατευθύνσεων για τη διδασκαλία του στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, με σημεία αναφοράς το εποικοδομιστικό παράδειγμα, τη συνεργατική μάθηση, τη μέθοδο των σχεδίων εργασίας και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη μαθησιακή και διδακτική πρακτική. Παράλληλα, ενσωματώνονται και αντίστοιχες διδακτικές προτάσεις, ενώ μελετώνται και οι θεσμικές οδηγίες για το μάθημα της δραματικής ποίησης στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, όπως το σχετικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα και τα βιβλία του εκπαιδευτικού, ως προς το πώς και σε ποιο βαθμό εμπεριέχουν αυτές τις νέες μεθοδολογικές κατευθύνσεις.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου γίνεται η μετάβαση από τη θεωρία και τη μεθοδολογία στην διδακτική πράξη. Οι διδακτικοί προβληματισμοί που αναπτύσσονται σ' αυτό το μέρος του βιβλίου αφορούν τη διπλή υπόσταση του αρχαίου δράματος, λόγω της λογοτεχνικής και συνάμα θεατρικής του φύσης, στις βασικές συνιστώσες της ερμηνείας και διδασκαλίας του, με κριτήριο το είδος του, τραγωδία ή κωμωδία, στο ζήτημα της διδακτικής προσέγγισης από το πρωτότυπο κείμενο και στα βασικά σημεία για το σχεδιασμό της διδασκαλίας (σκοποθεσία- στοχοθεσία- μέθοδος- μέσα- αξιολόγηση) και τη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων. Στο τέλος αυτού του μέρους δίνονται και παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων για τη δραματική ποίηση, με τη χρήση σύγχρονων διδακτικών εργαλείων και

τεχνικών, προκειμένου να επιχειρηθεί η σύνθεση των προηγούμενων απόψεων και η σύνδεσή τους με την πράξη, όχι όμως με τη στενή έννοια της εφαρμογής. Αυτό που αξίζει περισσότερο να προσέξει ο φιλόλογος είναι η συλλογιστική στη διαδικασία της δημιουργίας τους, ώστε να προβεί σε περαιτέρω προβληματισμούς, αναστοχασμούς και προσωπικές ανατροφοδοτήσεις.

Η Ευαγγελία Γ. Αραβανή, ακολουθώντας ασφαλώς την ανθρωπιστική προσέγγιση, με «παιδαγωγικό έρωτα», επιστημονική και κριτική οπτική και διδακτικές ανησυχίες, επιτυγχάνει να διαχειριστεί αποτελεσματικά ένα κρίσιμο ζήτημα, που επανέρχεται κάθε τόσο, όπως αυτό της διδακτικής προσέγγισης των αρχαίων ελληνικών κειμένων. Παράλληλα κατορθώνει να παρουσιάσει τη λειτουργική σύζευξή τους με τα νέα ελληνικά κείμενα, μέσα σε ένα συγχρονικό και διαχρονικό πλαίσιο. Η συνδρομή των νέων τεχνολογιών σ' αυτή την προσπάθεια είναι εξίσου σημαντική, γεγονός που αναδεικνύεται μέσα από τη σχετική βιβλιογραφική αναφορά. Γενικά πρόκειται για μια συστηματική μελέτη που χαρακτηρίζεται από συμπαγή γραφή, με απλό, αλλά παράλληλα και επιστημονικό ύφος και μολονότι πρόκειται για το πρώτο βιβλίο της συγγραφέως, τής ανοίγει οπωσδήποτε ευοίωνες προοπτικές.

Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος